

DIDU UWEM KPA NTE ỌKWỌRỌDE IKỌ

Titus 1:1-16; 2:1-15.

ỌYỌHỌ UKPEP-ŃKPỌ 418

Eke Mkparawa

IKỌ IBUOT: “Koro mfọn Abasi ama ọbiọṅṅore edida erinyaña ọsọk kpukpru owo” (Titus 2:11).

Ńwed

Paul, owo-mbet ekedi owo Abasi ye asuan-etop Abasi. Ke ini mikedighe mmem-mmem inọ enye ndika ńkosobo ye mbon ufọk Abasi, Abasi ama esin enye udọṅ ke esit ndiwet ńwed nno mmọ man ọsọṅ mmọ idem onyuń ańwam mmọ. Ndusuk mme ńwed ke Obufa Ediomu edi mme ńwed emi Abasi ọkọṅde Paul odudu ndiwet. Nnyin imekpep ekese mmọ. Ekewet ndusuk mme ńwed emi enọ esọk mme otu mme anditiene-Christ, nte mmọ oro ekedude ke mme ufọk-Abasi ke Corinth, Galatia, Ephesus, ye mmọ efen. Ekewet ndusuk mmọ enọ esọk owo kiet, nte ńwed iba emi ekenode esọk Timothy, emi nnyin ima ikekpep. Ukpep-ńkpọ nnyin mfin edi ńwed emi ekewetde enọ esọk Titus, emi Paul okokotde “abuana-utom ye ami, enye asańa ye ami anam ńkpọ” (2 Ńwed Corinth 8:23). Titus ama asańa ye Paul aka nsio-nsio isań. Enye ekedi owo mme Idut (Gentile) emi onimde Eti-mbuk Jesus Christ ke akpanikọ. Etie nte Titus ọkọbọ erinyańa oto ukwọrọ-ikọ Paul, koro Paul okokot enye “ata eyen mi ke mbuotidem eke nnyin edem mbiba ibuanade”.

Isuo Crete

Ini kiet, Paul ye Titus ema edu ọtọ kiet ke isuo Crete, ke Inyań Mediterranea, kpa ke usuk-usuk ebiet emi ediọṅde mfin nte Greece. Enye ọniọṅ ńkpọ nte itiat (mile) 150, enyene mme ikpọ obot, nti mme ebedeń, ye ediwak owo. Ndusuk ini esikot enye isuo obio ikie.

Mme ewet-mbuk eset edọṅ ete ke mbon Crete ekedi uko ke uwat-nsuńikań ye mme ọwọrọ-etop ke uwat-ubom, emi emehede ke ediwo ńwo ke inyań, ye edisu nsu, ye unana edinam akpanikọ ke kpukpru usuń. Kiet ke otu mmọ, emi ekerede ete ke ekedi Epimenides, ama ọdọṅ ete ke “mbon Crete ke ofuri ini edi mme osu nsu, mme idiok unam, mme ama-udia”. Mmọ ema ediok tutu eda enyiń oro enam ikọ ete, “ndinam nte Crete”, emi ọwọrọde ndisu nsu. Mbuk anam efiok ete ke unam ikot ikoduhe ke Crete, edi nte ewet-uto oro etińde, mbon Crete ekedu uwem nte unam-ikot, etie idat-idat enyuń enyene ndik, emehe ke udọrọ-itọṅ ye edisu nsu.

Ekeke ke isuo emi ke Paul ọkọkpọń Titus man otim mme ufọk-Abasi obok. Ikedighe mmem-mmem utom, edi ekedi akwa ifet nditiń nno mmọ oro nte ke Jesus ekeme ndinam mmọ edi mbon emi etińde akpanikọ enyuń enende. Ndusuk mme anditiene-Christ ema edu do, edi Titus okodu do ndinọ mmọ item, koro nnyin ikot ntem ite “edi enam kpukpru ńkpọ ke nde ke nde ye ke ido nte eyede” (1 Ńwed Corinth 14:40).

Iduhe se ewetde-wet enim ndiwut nte mme ufọk-Abasi eketọṅde ke isuo Crete. Ke Usen Pentecost, ndusuk owo emi eketode Crete ema edu ke Jerusalem. Mmọ ema ekut utibe ndise ke ini “se Ete ọkọṅwọṅde ndinọ”, oro edi Edisana Spirit, ọyọṅde mme andinim ke akpanikọ ke idem. Abasi ọnọ kpukpru owo ifet ndibọ erinyańa; ekeme ndidi ke mbon Crete emi ema ekop ukwọrọ-ikọ Peter enyuń ebọ erinyańa (Utom Mme Apostle 2:11, 41).

Ema enọ Titus utom edimek nnen-nnen mme ada-usuń. Ekeme ndikot mmọ ebiowo, mme ada-idaha, me mme ọkwọrọ-ikọ Abasi. Mmọ ekenyene ndise ńkpọ mbańa mme otu ikot-Abasi. Abasi okoyom mmọ edu uwem eke ekemde ye Ikọ Abasi enyuń ekwọrọ akpanikọ, kpasuk nte Enye oyomde enam mfin.

Nsu-nsu Mme Andikpep

Ke Crete, ye ke mme ebiet efen, ema edu mme okpono Abasi emi ekedide nsu-nsu mme andikpep “mbon nsọń-ibuot, eke edide mbon abiańa.” Ndusuk mmọ ekekpep “ńke mme Jew ye mme item owo” utu ke ndikpep nnen-nnen Ikọ Abasi. Eketeme Titus ete okibi inua mmọ emi, koro mmọ “ekpep mme owo se mikemke ke ntak udori”, kpa mmọ oro ekekwekwekwe ikọ man ebọ okuk

ndien minyeneke ima ino akpaniko. Ekenyene ndikibi mmọ inua oto ke edikworo akpaniko ye edidu uwem nte ekemde ye Iko Abasi.

Ima Abasi

Ke ndimek mme ada-usun ye mme okworo-iko emi ekemade akpaniko ekenyuni edude uwem nte ekemde ye se mmọ ekekwoode ama anam ekeme ndikan nsu-nsu mme andikpep oro. Eyom ata nkon-kon idaha edu-uwem eto mme ada-usun emi edide mme anam-akpaniko. Owo ikemeke ndinyene nti nkpo emi ke uwem esie ibohoke enye amana obufa, kpa nte Jesus ekekpepde, “Mbufo enyene nditono ntak mmana” (John 3:7), man eduk ke Obio Ubon Abasi, me ekut enye (John 3:3, 5).

Akana nte mme ada-usun emi enyene ima Abasi ke esit mmọ. Nnyin imekpep 1 Nwed Corinth 13, emi ediono nte ibuot-nwed ima, koro ima oro woro ima Abasi (Oyoho Ukpep-nkpo 355). Ke ini owo enyenede oruk ima oro ke esit esie, Qbon ekeme ndida enye ndon man asuan Eti-mbuk. Paul ama ewet ono Timothy, ete “Edi mma nno uyo emi man oto do mmọ enyene ima eke otode ke edisana esit ye esit eke midiono ke idiok ke idem esie, ye ata mbuotidem” (1 Nwed Timothy 1:5).

Ima Uduot Owo

Ewet ndusuk nti uduotm emi anade nte nti mme ada-usun eke Abasi enyene. Ndusuk mmọ edi emi: ndinyene eti ibuot— emi abanade andinyene idem, ndidi edinen— emi abanade edinam esie ye mmọ efen, ye ndidi edisana nno Abasi. Owo ikemeke ndidi edisana ke ukpono-Abasi me erituak-ibuot esie ndien edinam esie etre ndibehe owo efen. Andiwet Nwed James owut ukpuhore ke ufot nsu-nsu ukpono-Abasi ye ido ukpono-Abasi eke akpaniko. Enye okodoho ete “Ido Abasi eke asanade, minyuni ideheke ke iso Abasi Ete nnyin edi, ndisana nse ndito-akpa ye mme ebe-akpa ke ukut mmọ, ndinyuni nkpepe idem ke idiok-nkpo emi odude ke ererimbot” (James 1:27).

Edinam Akpaniko

“Enye enyene ndisono mmum iko akpaniko eke ekekpepde enye, man ekeme ndida eti ukpep-nkpo oro nteme mme owo, nnyuni nkan mmọ eke enwanade ye enye”. Emi edi ukpuhore emi anwamde owo ndida nnam ata eti utom nno Abasi. Owo idaha eneni me edinyenyik ikan asua, edi eda Iko Abasi.

Ke ini owo odude uwem nte ekemde ye Iko Abasi, Spirit eyedun ke uwem esie, ndien enye eyekeme ndino mmọ eke minimke ke akpaniko item nnyuni nti nwonore mmọ, ntre anwam ndida mmọ nno Qbon.

Nti Utom

Se nte akamba ukpuhore emi odude ke ufot ata eyen Abasi ye owo emi mmimanake obufa! Ndusuk owo etin ete ke imofio Abasi, edi edinam mmọ owut ete ke mmọ inyeneke ima Esie, Spirit Esie, ye odudu Esie ke idem mmọ. Ke akpaniko mmọ ekan Christ koro mmọ miberekere esit mmọ ino Enye man Enye ekeme ndiduk nnyuni nkpuhore uwem mmọ.

Idighe ata nti mme okworo-iko Abasi ikpon enyene ndidu uwem nte ekemde ye Nwed Abasi, edi kpukpru ndito Abasi nko enyene ndidu nti uwem. “Ke kpukpru usun kama idem fo ke iso mmọ nte uwut-nkpo nti utom.” Jesus ama ekpep ke Ukworo-iko ke enyon Obot ete: “Kpa ntre yak unwana mbufo ayama ke iso owo, man mmọ ekut nti utom mbufo enyuni etoro Ete mbufo emi odude ke Heaven” (Matthew 5:16).

Erinyaña Ukpon

Owo iboho utebe-ikpe me erinyaña ito ke nti utom (Nwed Mbon Galatia 2:16). “Koro ke mfon ke ema enyana mbufo oto ke mbuotidem: erinyaña emi inyuni itoho mbufo; edi Abasi onono: itoho se mbufo enamde, mbak owo baba kiet edibure mbure” (Nwed Mbon Ephesus 2:8, 9). Owo kiet ekededi ekeme ndibo erinyaña edieke enye akabarede esit, akabarede etiene Abasi onyuni onimde mme enwon Esie ke akpaniko, “koro mfon Abasi ama obiono edida erinyaña osok kpukpru owo”. Ebat mme owo, nte ndio mbon Crete, esin ke otu emi, ye mme owo nte akparawa owo-inyene andikara, emi ama okonim mbet tonode ke uyen esie, edi ananade nkpo kiet (Mark 10:21).

Ke owo ama ọkọbọ erinyaña, nti utom etiene. Abasi oyom mmọ ke otu ikọt Esie. Ererimbot nko edori enyin ndikut nti utom ke uwem ikọt Abasi. Jesus ama ayak uwem Esie ọnọ man afak nnyin osio ke “kpukpru mme idiok-nkpọ”. Enye eyeyet (anam asana) ikọt Esie, ndien mmọ eyekeme ndinam nti utom. “Idu uwem ke eti ibuo ye edinen ido ye ido Abasi ke eyo emi”. Ke mfọn Abasi, owo emi ema ekenyaña odu uwem ke oruk usuñ oro, inamke idiok-nkpọ, kpa mi ke ererimbot mfin emi.

Idorenyin

Mmọ emi etienede Jesus enyene utibe idorenyin ke esit mmọ ndikut Enye ke ini Enye edidide nditañ ikọt Esie nnyoñ (1 Nwede Thessalonica 4:17). Jesus eyebiọñre ke ikpa-enyoñ man atañ mmọ eke eyomde Enye ọnyoñ (Mme Hebrew 9:27).

Idorenyin edi kiet ke otu nkpọ-ekọn anditiene-Christ – “inyuñ iyara idori-enyin erinyaña nte nduñ ke ibuo” (1 Nwede Thessalonica 5:8). Idorenyin edi ukwak-ubom ukpọn nnyin eke midikpuhu nnyin, edi ọsọñde omum isọn” (Mme Hebrew 6:19). Ke adañemi owo enyenede idorenyin oro, enye ayak uwem esie ọnọ Jesus, otim ekpeme nte enye odude uwem ke usen ke usen onyuñ anam utom ọnọ Ọbọñ. “Nnyin ifiok ite, edieke Enye ediwoñde owut idem, nnyin iyebiet Enye, koro nnyin iyekut Enye nte Enye edide. Kpukpru owo eke edoride enyin ke Enye ntem, enam idem asana, kpa nte enye asanade” (1 John 3:2, 3).

MME MBUME

- 1 Nso edi nwede-etop (epistle)?
- 2 Anie ekedi Titus?
- 3 Nso edi ntak emi enye okodude ke Crete?
- 4 Nso edi ntak emi Paul ekewetde nwede-etop ọnọ esok Titus?
- 5 Ke ọyọhọ ufañ-nwede itiaaba, nso nkpọ ition ke ewet do emi miduhe ke uwem “ada-idaha” me ọkworo-ikọ Abasi?
- 6 Siak nti uduot itiokiet emi enyenede ndidu ke uwem asaña-utom Abasi (ufañ 8).
- 7 Nso edi eti ukpẹp-nkpọ?
- 8 Mfọn Abasi ọbiọñre ọnọ mme anie?
- 9 Nam mme ikọ emi añaña ke ikọ idem fo: “...idu uwem ke eti ibuo ye edinen ido ye ido Abasi ke eyo emi”.
- 10 Nso edi idorenyin anditiene-Christ?